

A. Lehrverfassung.

In dem Schuljahre vom 14ten Oktober 1850 bis Ende September 1851 wurden folgende Lehrgegenstände abgehandelt:

Prima.

(32 Stunden wöchentlich.)

Ordinarius: Professor Dr. Schneider.

- a) Religionslehre. 1. Für die katholischen Schüler: 2 St. die Lehre von den h. Sacramenten; nach Martin's Lehrbuch Thl. II. Relig.-L. Lic. Regel.
2. Für die evangelischen Schüler: 2 St. Davon 1 St. Kirchengeschichte bis zur Reformation. 1 St. Erläuterung sämtlicher Gleichnißreden Jesu. Pastor Werner.
- b) Latein. 7 St. Davon 2 St. Horaz. Über das Leben und die Schriften des Dichters, alsdann das 3. und 4. Buch der Oden; einige davon wurden memorirt. G.-L. Jakowicki. 3 St. Prosaiker: Im Wintersemester Cicero de officiis I. I.; im Sommersemester Livius I. XXIII. — 2 St. Stil: in denen Extemporalien geschrieben und die alle 4 Wochen gelieferten freien Aufsätze mündlich beurtheilt wurden. Cicero de officiis I. II. wurde cursorisch gelesen. Prof. Dr. Schneider.
- Die Aufgaben zu den freien lateinischen Arbeiten waren folgende:
1. Historia conjurationis Catilinae adumbrata.
 2. Vita T. P. Attici narrata.
 3. „Macedonicum bellum nomine amplius quam spectatione gentis fuit.“ Florus II. 7.
 4. De rebus a Cyro gestis.
 5. Fabiorum ad Veios exitus.
 6. „Sp. Maelius ad altiora et non concessa tendere et de regno agitare.“ Livius IV, 13, 4.
 7. Historia belli Tarentini adumbrata.
 8. Imperio per diversa terrarum occupato quis crederet Siciliam multo cruentius servili quam Punico bello esse vestatam?“ Florus III, 19.
 9. „Fuit ista quondam in hac republica virtus, ut viri fortes acrioribus supplicis civem perniciosum quam acerbissimum hostem coërcerent.“ Cic. in Cat. I, 3.
 10. Campani a Romanis ad Hannibalem deficient.
 11. „Decorum erat ipsis capessere pugnam ducibus.“ Liv. II., 6, 8.
 12. „Ap. Claudius unum tribunum plebis vel adversus omnes satis esse dixit.“ Liv. II., 44, 4.
- c) Griechisch. 5 St. Davon 2 St. Homer's Ilias B. 9, 10 u. 11. — 2 St. Plato's Phädon. 1 St. schriftliche Übungen abwechselnd mit der Erläuterung der wichtigsten Abschnitte aus der Syntax des Verbuns, nach Buttman. Der Direktor.
- d) Hebräisch. 2 St. Relig.-L. Lic. Regel. Grammatik nach Gesenius: die unregelmäßigen Verba und Wiederholung der ganzen Formenlehre; Übersetzung von Psalmen.
- e) Polnisch. 3 St. Davon 2 St. Literaturgeschichte: von den ältesten Zeiten bis zum 18ten Jahrhundert. 1 St. Beurtheilung der alle 4 Wochen gelieferten schriftlichen Arbeiten, abwechselnd mit Disputir-Übungen. G.-L. Molinski.

A. Rozkład nauk.

W roku szkolnym rozpoczętym dnia 14go Października 1850 r., a zakończonym ostatnich dni Września 1851 r. następujące wykładano nauki:

Pryma.

(Po 32 godzin tygodniowo.)

Ordynaryusz: Profesor Dr. Schneider.

- a) Nauka religii. 1. dla uczniów katolickich 2 godz.: O sakramentach śś., podług Martina książki cz. II. Nucz. rel. X. Lic. Kegel.
2. dla uczniów ewangelickich 2 godz.: W 1ej g. historia kościelna aż do reformacji; w 2ej g. wykład przypowieści Chrystusowych. Pastor Werner.
- b) Język łaciński. 7 g. Z tych 2 godz. Horacego: Na wstępie wykładał o życiu i pismach poety N. g. Jakowicki, potem tłumaczenie 3 i 4 ks. pieśni, z których kilka nauczczo się na pamięć. 3 g. prozaistów: w zimowém półroczu Cic. de off. k. I.; w latowém zaś Liv. k. XXIII. — 2 godz. stylu, z których jedna przeznaczona na extemporalia, druga na rozbiór wypracowań wolnych, co 4 tygodnie oddawanych. Cic. de off. k. II. czytano kurzorycznie. Prof. Dr. Schneider.

Zadania do wypracowań łacińskich były następujące:

1. Historia conjurationis Catilinae adumbrata.
 2. Vita T. P. Attici narrata.
 3. „Macedonicum bellum nomine amplius quam spectatione gentis fuit.“ Florus II., 7.
 4. De rebus a Cyro gestis.
 5. Fabiorum ad Vejos exitus.
 6. „Sp. Maelius ad altiora et non concessa tendere et de regno agitare.“ Livius IV, 13, 4.
 7. Historia belli Tarentini adumbrata.
 8. „Imperio per diversa terrarum occupato quis crederet Siciliam multo cruentius servili quam Punico bello esse vestatam?“ Florus III, 19.
 9. „Fuit ista quondam in hac republica virtus, ut viri fortes acrioribus supplicis civem perniciosum quam acerbissimum hostem coercerent.“ Cic. in Cat. I., 3.
 10. Campani a Romanis ad Hannibalem deficiunt.
 11. „Decorum erat ipsis capessere pugnam ducibus.“ Liv. II., 6, 8.
 12. „Ap. Claudius unum tribunum plebis vel adversus omnes satis esse dixit.“ Liv. II., 44, 4.
- c) Język grecki. 5 godz. W 2 g. Homera Iliady ks. 9, 10 i 11. — W 2 g. Platona Fedon. W 1 g. ćwiczenia piśmienne oraz wykład najważniejszych ustępów ze składni słowa; podług Buttmana. Dyrektor.
- d) Język hebrajski. Nucz. rel. Lic. Kegel. 2 g. Gramatyka podług Geseniusza: słowa nieregularne, powtórzenie części etymologicznej i tłumaczenie psalmów.
- e) Język polski. 3 g. Z tych w 2 g. dzieje literatury od najdawniejszych czasów aż do 18go wieku. W 1 g. rozbiór wypracowań piśmiennych co 4 tygodnie oddawanych — i naprzemian wykład rozpraw dowolnych. N. g. Moliński.

f) Deutsch. 3 St. Davon 1 St. Zurückgeben der freien Aufsätze. 1 St. Geschichte der deutschen National-Literatur. 1 St. Lektüre einzelner lyrischer Gedichte von Schiller und Klopstock. G.L. Tschackert.

Bearbeitet wurden folgende Themata:

1. Warum sollen wir uns überflüssigen Bedürfnissen entwöhnen?
 2. Was und wie soll der Jüngling auf Schulen lesen?
 3. Hat das Sprichwort Recht: wer unter Wölfen ist, muß mit heulen.
 4. In welchen Künsten und Wissenschaften haben sich die Römer ausgezeichnet, und welche haben sie vernachlässigt oder mit weniger glücklichem Erfolge getrieben?
 5. Wann hat der Gleichmuth moralischen Werth?
 6. Warum sollen wir vor dem Alter Ehrfurcht hegen?
 7. Strebe nicht nach Dingen, denen du nicht gewachsen bist!
 8. Über den Verfall der lateinischen Sprache bald nach dem Zeitalter des Augustus.
- g) Französisch. 2 St. Derselbe. 1 St. Lektüre aus Ideler und Nolte. 1 St. Extemporalien.
- h) Mathematik. 4 St. 2 St. Geometrie: Repetition der früheren Curse; Stereometrie, nach Dr. Brettner's Handbuch. 2 St. Arithmetik: Repetition der früheren Curse; Exponentialgleichungen; Kettenbrüche; Reihen; Combinationen. D.L. Dr. Piegsa.
- i) Physik. 2 St. Derselbe. Electricität, Magnetismus, Akustik und die Lehre von den luftförmigen Körpern, nach Dr. Brettner's Handbuch.
- k) Geschichte. 2 St. Geschichte des Mittelalters, nach Pütz Grundriß etc. G.L. Tschackert.

Secunda: Coetus A. und B.

(32 Stunden wöchentlich.)

Ordinarius: von Secunda A. G.-F. Tschackert.
B. G.-F. Dr. Mings.

- a) Religionslehre. Zu 2 St.; in beiden Coetus dasselbe Pensum für die kathol. Schüler. 1 St. Kirchengeschichte: das erste Zeitalter, nach Martin, Th. I. — 1 St. Lesen und Erklären des Evang. Matthäi, nach dem Urtexte. Rel.L. Lic. Regel.
Der evangelische Religionsunterricht der Sekunda A. und B. war mit der Prima combinirt.
- b) Latein. Zu 7 St. Davon 3 St. Prosaiker: In Sekunda A. im W.S. die 4 Catilinarischen Reden Cicero's, von denen die erste memorirt wurde. Im S.S. Liv. I. IV. Prof. Dr. Schneider. — In Sekunda B.: Im W.S. Cicero pro Murena. Im S.S. Liv. II. Der Direktor. — 2 St. Stil: In Sek. A. 1 St. zu Extemporalien; 1 St. zur Beurtheilung der alle 2 Wochen eingelieferten Exercitien, und abwechselnd zur Wiederholung einzelner Abschnitte aus der Syntax. Prof. Dr. Schneider.
In Sek. B. 1 St. zu Extemporalien, abwechselnd mit Exercitien; 1 St. zur Grammatik, nach Zumpt, und zur Wiederholung des Pensums der Tertia. Der Direktor.
2 St. Dichter: Virgil's Aeneis. In S. A. B. II. u. III., in S. B. B. IV. In beiden Coetus der G.L. Jakowicki.
- c) Griechisch. Zu 5 St. Davon zu 3 St. in jedem Coetus Prof. Dr. Schneider, und zwar 1 St. zu Extemporalien, Exercitien und Wiederholung der Grammatik. — 2 St. Prosaiker:

- f) Język niemiecki. 3 g. W 1 g. rozbiór wypracowań. W 2ej g. historia literatury niemieckiej. W 3ej g. Czytanie wierszy lirycznych Schillera i Klopstoka. N.-g. Tschakert.

Opracowano następujące zadania:

1. Warum sollen wir uns überflüssigen Bedürfnissen entwöhnen?
 2. Was und wie soll der Jüngling auf Schulen lesen?
 3. Hat das Sprichwort Recht: wer unter Wölfen ist, muß mit heulen.
 4. In welchen Künsten und Wissenschaften haben sich die Römer ausgezeichnet, und welche haben sie vernachlässigt oder mit weniger glücklichem Erfolge getrieben?
 5. Wann hat der Gleichmuth moralischen Werth?
 6. Warum sollen wir vor dem Alter Ehrfurcht hegen?
 7. Strebe nicht nach Dingen, denen du nicht gewachsen bist!
 8. Über den Verfall der lateinischen Sprache bald nach dem Zeitalter des Augustus.
- g) Język francuzki. 2 g. Tenże sam nauczyciel. W 1ej g. czytanie z wypisów Idelera i Noltego. W 2ej g. extemporalia.
- h) Matematyka. 4 g. W 2 g. geometria: powtórzenie dawniejszych kursów; stereometria, podług książki Dr. Brettnera. — W 2 g. arytmetyka: powtórzenie dawniejszych kursów, równania wykładnikowe.
- i) Fizyka. 2 g. Tenże sam nauczyciel. O elektryczności, magnetyzmie, akustyce i o ciałach powietrznych, podług książki Dr. Brettnera.
- k) Historja. 2 g. Dzieje wieków średnich, podług książki Puetza. N.-g. Tschakert.

Sekunda: Coetus A. i B.

(Po 32 g. tygodniowo)

Ordynaryuszem Sekundy **A. N.-G. Tschakert.**

B. N.-G. Dr. Mings.

- a) Nauka religii. Po 2 g. w obu sekundach ten sam wykład. 1) dla uczniów katolickich: W 1ej g. dzieje kościelne: okres pierwszy, podług Martina ks. cz. I. W 2ej g. czytanie i wykład ewangelii Ś. Mateusza, podług oryginału. N. R. X. Lic. Kegel. 2) Uczniowie ewangeliccy Sekundy A. i B. mieli naukę tę w połączeniu z Prymą.
- b) Język łaciński. Po 7 g. W 3ch g. prozaistów: W Sek. A., w zimowém półroczu 4 mowy przeciw Katylinie, z których pierwszej nauczono się na pamięć. W lato-wém półr. Liv. IV. Prof. Dr. Schneider. W Sek. B., w zim. półr. Cic. pro Murena; w latow. półr. Liv. II. Dyrektor. — 2 g. stylistyki: W Sek. A. 1 g. na extemporalia; 1 g. na rozbiór ćwiczeń co 2 tygodnie oddawanych i napowtórzenie niektórych ustępów ze składni. Prof. Dr. Schneider. W Sek. B. 1 g. extemporalia i ćwiczenia domowe. 1 g. na gramatykę podług Zumpta, i powtórzenie kursu z Tereyi. Dyrektor. — 2 g. Wirgilego Eneid. W Sek. A. ks. II. i III; w Sek. B. ks. IV. w obu oddziałach. N.-g. Jakowicki.
- c) Język grecki. Po 5 g. Z tych po 3 g. w każdym oddziale Prof. Dr. Schneider a mianowicie: w 1ej g. extemporalia, exercitia i powtarzanie gramatyki; w 2ch g.

In Sek. A. im W.S. Xenoph. Cyrop. I. IV; im S.S. Plutarch's Cato der Ältere und Aristides. In Sek. B. Xenoph. Cyrop. I. III. u. IV. 2 St. Homers Odysse. In Sek. A. G.L. Klossowski, B. XIV—XVI. In Sek. B. G.L. Jakowicki B. I. u. II.

- d) Polnisch. Zu 3 St. 1 St. Literaturgeschichte: In Sek. A. Übersicht der wichtigsten Erscheinungen der polnischen Literatur. In Sek. B. Von den ältesten Zeiten bis in's 14te Jahrh. — 1 St. Theorie der Dichtungsarten nach Siegielski's: Nauka poezyi. 1 St. Beurtheilung der alle 4 Wochen gelieferten schriftlichen Arbeiten. — Die G.L. Moliński in Sek. A., Jakowicki in Sek. B.
- e) Hebräisch. 2 St. Sek. A. u. B. combinirt. 1 St. Grammatik nach Gesenius: Formenlehre bis zu den Verben mit guttural. incl. 1 St. Übersetzen aus „Maurer's praktischer Kursus. Religl. Lizen. Regel.
- f) Deutsch. Zu 3 St. 1 St. Zurückgabe der deutschen Aufsätze. 1 St. Grammatik. 1 St. Lektüre: In Sek. A. einzelne Balladen von Bürger und Schiller. In Sek. B. Lektüre prosaischer Stücke. In beiden Coetus der G.L. Tschackert.
- g) Französisch. Zu 2 St. Derselbe. 1 St. Lektüre, und zwar: In Sek. A. aus Ideler und Nolte; in Sek. B. aus dem 2. Kursus der Hermannschen Grammatik. 1 St. Grammatik: in der Sek. B. das Verbum; in der Sek. A. Syntax, die Lehre vom Artikel, vom Eigenschafts- und Fürwort; Extemporalien.
- h) Mathematik. Zu 4 St. Davon 2 St. Geometrie: in der Sek. A. Wiederholung der Kreisrechnung und Trigonometrie ausführlich; in Sek. B. die Lehre von der Ausmessung und Berechnung geradliniger Figuren; die Kreislehre und Kreisrechnung. 2 St. Arithmetik: In Sek. A. Wiederholung des vorjährigen Cursus; hierauf die Rechnung mit Wurzelgrößen und die Lehre von den Logarithmen nebst deren Gebrauche bei Exponential-Gleichungen. In Sek. B. Wiederholung der Potenzrechnung; die Rechnung mit Wurzelgrößen und die quadratischen Gleichungen. Nach Dr. Brettners Handbüchern, der G.L. Dr. Mings in beiden Coetus.
- i) Physik. Zu 2 St. In Sek. A. Wiederholung des mechanischen Theiles mit Hinzufügung der mathematischen Beweise für die einzelnen Gesetze und hierauf die Akustik. In Sek. B. die ersten Anfänge nebst der Statik und Mechanik fester Körper. Derselbe; nach dem Leitfaden von Dr. Brettner.
- k) Geschichte. Zu 2 St. In Sek. A. die römische und in Sek. B. die griechische Geschichte. Nach Püg's Leitfaden; der G.L. Tschackert.

Tertia: Coetus A. und B.

(32 Stunden wöchentlich.)

Ordinarius: von Tertia
A. G.-L. Moliński.
B. G.-L. Klossowski.

- a) Religionslehre. Zu 2 St. 1) für die katholischen Schüler. In beiden Coetus dasselbe: Die Lehre von unserer Heiligung; vom h. Geiste, von der Gnade, Kirche, Heiligenverehrung, dem Reinigungsorte; einzelne Abschnitte aus der christlichen Sittenlehre; nach Dntrup's Handbuch. Relig.-L. Lizen. Regel.

- prozaistów: w Sek. A. w zim. półr. Xen. Cyrop. IV., w latowém zaś Plutarcha Katona starszego i Aristidesa. W Sek. B. Xen. Cyrop. III. i IV. — 2 g. na poetę: Hom. Odyss. ks. XIV—XVI. w Sek. A. pod N.-g. Klossowskim. W Sek. B. Hom. Odyss. ks. I. i II. pod N.-g. Jakowickim.
- d) Język polski. Po 3 g. W 1 g. historia literatury polskiej. W Sek. A.: Rzut oka na ważniejsze chwile w literaturze polskiej. — W Sekundzie B. dzieje literatury polskiej od jej początków aż do XIV. wieku. W 1 g. Nauka poezji podług Cegielskiego. W 1 g. rozbiór wypracowań piśmiennych. — W Sek. A. N.-g. Moliński, w Sek. B. zaś N.-g. Jakowicki.
- e) Język hebrajski. 2 g. Sek. A. w połączeniu ze Sek. B. W 1ej g. gramatyka podług Geseniusza: Część etymologiczna aż do słów z guttural. incl. W 2ej g. Tłumaczenie z Maurera kursu praktycznego. N. R. X. Licen. Kegel.
- f) Język niemiecki. Po 3 g. W 1ej g. rozbiór wypracowań niemieckich. W 2ej g. gramatyka. W 3ej g. Czytanie i rozbiór: W Sek. A. niektórych ballad Bürgera i Schillera; w Sek. B. różnych ustępów z prozy. W obu oddziałach N.-g. Tschakert.
- g) Język francuzki. Po 2 g. N.-g. Tschakert. W 1 g. tłumaczenie z Idelera i Noltego, w Sek. A.; w Sek. B. zaś z 2go kursu gramatyki Hermanna. W 2ej g. gramatyka: w Sek. B. nauka o słowie; w Sek. A. składnia, nauka o artykule, o przymiotnikach, zaimkach; extemporalia.
- h) Matematyka. Po 4 g. Z tych 2 g. geometrii: w Sek. A. Powtarzanie obrachowania koła; w Sek. B. nauka o wymierzaniu i obrachowaniu prostoliniowych figur; nauka o kole i obrachowanie koła. 2 g. arytmetyki. W Sek. A. Powtarzanie przeszłorocznego kursu; rachunki z pierwiastkami i nauka o logarytmach i ich używaniu przy równaniach wykładnikowych. W Sek. B. Powtarzanie rachunków z potęgami; rachunki z ilościami pierwiastkowými i równania drugiego stopnia podług Dr. Brettnera. W obu udziałach N.-g. Dr. Mings.
- i) Fizyka. Po 2 g. W Sek. A. Powtarzanie rozdziału o mechanice z dodatkiem dowodów matematycznych i akustyka. W Sek. B.: Początki statyki i mechaniki stałych ciał. Ten sam podług Brettnera.
- k) Historia. Po 2 g. W Sek. A. rzymska, a w Sek. B. grecka historia, podług Puetza. N.-g. Tschakert.

Tercya Coetus A. i B.

(Po 32 godz. tygodniowo.)

Ordynaryuszem Tercyi **A. N.-G. Moliński.**
B. N.-G. Klossowski.

- a) Nauka religii. Po 2 g. 1) Dla uczniów katolickich. Wykład tego samego w obu oddziałach: Nauka o poświęceniu nas, o duchu ś., łasce, kościele, czci świętych, czyszczeniu; różne ustępy z nauki chrześcijańskiej moralności; podług Ontrupa. N.-R. X. Lic. Kegel.

- 2) Für die evangelischen Schüler Pastor Werner: Der 1., 2. u. 3. Artikel des apostolischen Glaubensbekenntnisses; hierauf bezügliche Bibelsprüche und Kirchenlieder wurden auswendig gelernt; in der andern Stunde wurde die Apostelgeschichte gelesen, so wie mehrere kleine Briefe des Neuen Testaments, nach der Lutherschen Übersetzung.
- b) Lateinisch. Zu 7 St. Davon 2 St. Caesar, in Tertia A.: de bello Gallico l. V.; 2 St. Ovid Metam. l. VIII. bis v. 200; in der Tertia B. dagegen: de bello Gall. l. III. u. de bello civ. l. I. v. 89—348. Aus Caesar u. Ovid ist Mehreres auswendig gelernt worden. Sonst in beiden Tertien dasselbe. 2 St. Grammatik: tempora u. modi, Wiederholung des Pensums von Quarta. Nach Poplinski's gr. Grammatik. 1 St. Extemporalien u. Exercitien. In Tertia A. G. L. Moliński; in Tertia B. G. L. Klossowski.
- c) Griechisch. Zu 6 St. In beiden Coetus dasselbe Pensum: 3 St. Grammatik: die Formenlehre bis zu den Verbis auf $\mu\iota$ incl. 2 St. Übersetzen aus Enger's Übersetzungsbuch; von Pfingsten ab Anab. l. II., 1—3; in der Tert. B. dagegen Anab. l. I. c. 1 u. 2. Die Ordinarien.
- d) Polnisch. Zu 3 St. Davon 1 St. Grammatik: die Satz- und Rectionslehre. 1 St. Deklamirübungen. 1 St. Beurtheilung der gelieferten schriftlichen Arbeiten. Die G. L. Moliński in Tertia A. u. Jakowicki in Tertia B.
- e) Deutsch. Zu 3 St. Davon 1 St. Zurückgabe der deutschen Arbeiten. 1 St. Grammatik: in der Tertia A. die Lehre vom Substantivum und dem Verbum; in der Tertia B. Wiederholung des etymologischen Theiles. 1 St. Übungen im Satzbau und Deklamiren. Nach Schweminski's Lehrbuch. — Die G. L. L. Tschackert in Tertia A. und Dr. Mings in Tertia B.
- f) Französisch. Zu 2 St. Das regelmäßige und unregelmäßige Verbum, Wiederholung des Kursus von Quarta; mündliche und schriftliche Übungen. G. L. Thomezek.
- g) Mathematik. Zu 4 St. Davon 2 St. Geometrie: Wiederholung der Kongruenz der Dreiecke so wie auch der geradliniger Figuren überhaupt; hierauf die Vergleichung der Flächeninhalte von Parallelogrammen und Dreiecken mit einander und die Lehre von der Ähnlichkeit. 2 St. Arithmetik: die Lehre und Rechnung mit Potenzen; die Ausziehung der Quadrats und Kubikwurzeln, und die Gleichungen des ersten Grades mit einer und mehreren Unbekannten. In den beiden Coetus dasselbe Pensum vom G. L. Dr. Mings, nach Dr. Brettner's Handbuch.
- h) Geschichte und Geographie. Zu 3 St. Dasselbe in beiden Tertien: 2 St. Geschichte: Von der Völkerwanderung bis Joseph I., nach Pütz's Grundriß etc. 1 St. politische Geographie von Deutschland und Frankreich. G. L. Klossowski.

Quarta: Coetus A. und B.

(Zu 31 St. wöchentlich.)

Ordinarius: von Quarta A. G.-L. Jakowicki.
B. G.-L. Dr. Piegsa.

- a) Religionslehre. Zu 2 St. Die Lehre von Gott, seinen Vollkommenheiten; von der Tradition, h. Schrift, Vorsehung, Schöpfung, Sündenfall, messianischen Weissagungen. Nach Dntrup. In beiden Coetus dasselbe vom Rel.-L. Licen. Regel.
Die Quarta hatte in diesem Jahre keine evangelischen Schüler.

- 2) Dla uczniów ewangelickich Pastor Werner: 1., 2. i 3 artykuł składu apostołskiego; przytém uczono się na pamięć miejsc biblijnych i pieśni kościelnych; w drugiej godzinie czytano dzieje apostołskie i niektóre pomniejsze listy N. T. podług tłumaczenia Lutra.
- b) Język łaciński. Po 7 g. W 2 g. Cezara: w Terc. A. de bello Gall. k. V. W 2 g. Owid. Metam. k. VIII. — 200 w.; w Terc. B. de bello Gall. k. III. i de bello civ. k. I, 1—25 v., a z Owid. Metam. k. I. v. 89—348. Z Owida i Cezara nauczono się kilka miejsc na pamięć. Z resztą w Tercjach równe były pensa. 2 g. gramatyki: o czasach i trybach, powtórzenie kursu Kwarty, podług gramatyki Poplińskiego. — 1 g. extemporalia i exercitia. W Terc. A. N.-g. Moliński; w Terc. B. N.-g. Kłossowski.
- c) Język grecki. Po 6 g. W obu oddziałach to samo pensum: W 3 g. gramatyka: część etymologiczna aż do słów na *μ* incl. — W 2 g. tłumaczenie z książki Engera, a od Zielonych Świątek z Anab. k. II. 1—3. w Terc. A., a w Terc. B. Anab. k. I. v 1. i 2. Pod Ordynaryuszami.
- d) Język polski. Po 3 g. W 1 g. gramatyka: nauka o zdaniach i składni W 2 g. deklamacje. W 3 rozbiór wypracowań piśmiennych. N. N. g. g. Moliński w Terc. A., a Jakowicki w Terc. B.
- e) Język niemiecki. Po 3 g. W 1 g. rozbiór wypracowań niemieckich. W 2 g. gramatyka: w Terc. A. nauka o rzeczownikach i słowie; w Terc. B. powtórzenie części etymologicznej i nauka o zdaniach. W 3 g. ćwiczenia o wiązaniu zdań i deklamacje. Podług książki Schweminskiego. N.N.g.g. Tschakert w Terc. A., Dr. Mings w Terc. B.
- f) Język francuzki. Po 2 g. Słowa foremne i nieforemne, i powtórzenie kursu z Kwarty; ćwiczenia piśmienne i ustne. N.-g. Thomeczek.
- g) Matematyka. Po 4 g. Z tych 2 g. jeometria: Powtarzanie o przystawianiu trójkątów i o prostolinijskich figurach; porównanie objętości czworoboków i trójkątów. 2 g. arytmetyki: o potęgach, pierwiastki kwadratowe i kubiczne, równania pierwszego stopnia z nieoznaczonemi ilościami. W obu oddziałach ten przedmiot wykładał, podług książki Dr. Brettnera, N.-g. Dr. Mings.
- h) Historia i jeografia. Po 3 g. W obu tercjach ten sam wykład. 2 g. historii: Od gminoruchów aż do Józefa I., podług Puetza. 1 godz. polityczna jeografia Niemiec i Francji. N.-g. Kłossowski.

Kwarta Coetus A. i B.

(Po 31 godz. tygodniowo.)

Ordynaryuszem Kwarty **A. N.-G. Jakowicki.**

B. N. W. Dr. Pięgsa.

- a) Nauka religii. Po 2 g. Nauka o Bogu, Jego doskonałościach, o tradycyi, piśmie ś. opatrności, stworzeniu, upadku pierwszych ludzi, o messyańskich prorocत्वach, podług Ontrupu. W obu Kwar. N.-R. X. Licen. Kegel.
Tego roku nie było w Kwar. uczniów ewangelickich.

- b) Latein. Zu 7 St. Davon 2 St. Grammatik nach Poplinski, Wiederholung des etymologischen Theils; die Casuslehre und in 2 St. die Einübung derselben an den von Benecke gesammelten Beispielen. 1 St. Extemporalien. 2 St. Cornelius Nepos: in Quarta A.: Pausanias, Lyfander, Simon und Alcibiades; in Quarta B.: Zophirates, Chabrias, Timotheus und Datames. Einzelnes wurde auch memorirt. In Quarta A. der Ordinarius, in Quarta B. der G. L. Thomczek.
- c) Polnisch. Zu 3 St. Davon gleichermaßen 1 St. Grammatik: Wiederholung der Etymologie und die Lehre vom Satz, nach Muczkowski. 1 St. Lese- und Declamirübungen. 1 St. Zurückgabe der gelieferten schriftlichen Arbeiten. In Quarta A. der Ordin.; in Quarta B. G. L. Krzesinski.
- d) Deutsch. Zu 5 St. Davon 1 St. Declamirübungen. 1 St. Übersetzen aus dem Polnischen in's Deutsche (aus Poplinski's Wypisy). 1 St. Extemporalien. 1 St. Grammatik (Satzlehre nach Schweminski) und Leseübungen. In Quarta A. der G. L. Thomczek; in Quarta B. der Ordinarius.
- e) Französisch. Zu 4 St. In gleicher Weise Grammatik nach Szulc bis incl. die regelmäßige Conjugation; ferner mündliche und schriftliche Übungen. In Quarta A. G. L. Thomczek; in Quarta B. der Ordinarius.
- f) Mathematik. Zu 4 St. In Quarta A. und in B. 2 St. Geometrie bis incl. d. pythag. Lehrsatz; nach Dr. Brettner's Handbuch. 2 St. Arithmetik: Repetition des Cursus von Quinta, dann die 4 Species mit entgegengesetzten Größen; nach Dr. Brettner's Handbuch. Der D. L. Dr. Piegfa.
- g) Geschichte und Geographie. Zu 4 St. In gleicher Weise in beiden Coetus 2 St. Geschichte der Griechen und Römer, nach Poplinski; 2 St. Geographie des alten Griechenlands und Italiens, und Geographie von Frankreich. G. L. Krzesinski.
- h) Naturgeschichte. Zu 2 St. In gleicher Weise in beiden Coetus. Im W. S. Eintheilung der Thiere. Im S. S. Botanik; G. L. Pampuch, nach eigenem Leitfaden.

Quinta.

(31 Stunden wöchentlich)

Ordinarius: G. - F. Pampuch.

- a) Religionslehre. 2 St. Davon: 1 St. biblische Geschichte des Neuen Testaments nach Lyc. 1 St. die Lehre von den h. Sacramenten, nach Dntrup. Rel. L. Eichen. Regel. Für die evangel. Schüler 2 St.: Davon 1 St. biblische Geschichte des Alten Testaments. 1 St. das 3., 4. u. 5. Hauptstück des Katechismus. Bibelsprüche und Kirchenlieder wurden auswendig gelernt. Pastor Werner.
- b) Latein. 8 St. Davon 3 St. Grammatik: Wiederholung des Pensums von Serta; die unregelmäßigen Zeitwörter, die Lehre vom Satz und der Satzverbindung, nach Poplinski's Kl. Grammatik. 3 St. Übersetzen aus Poplinski's Übersetzungsbuche Th. II. 1 St. Exercitien und Extemporalien. 1 St. Memorirübungen. Der Ordinarius.
- c) Polnisch. 3 St. Davon 1 St. Grammatik, nach Szostakowski: die Lehre von dem Verbum, dem Adverb. und den Conjunctionen. 1 St. Lese- und Declamirübungen. 1 St. Zurückgabe der schriftlichen Arbeiten. G. L. Thomczek.

- b) Język łaciński. Po 7 g. Z tych w 2 g. gramatyka, podług Poplińskiego: powtórzenie części etymologicznej; składnia rzędu i w 2 g. tłumaczenie stosownych wzd. Wzd. do tychże prawideł ustępów z książki Benekiego. 1 g. extemporalia. 2 g. Kornel. Nep.: w Kwar. A. Pauzanasza, Lyzandra, Cymona i Alcybiadesa; w Kwar. B.: Ilikratesa, Chabryasza, Tymoteusza i Datamesa. Niektórych ustępów nauczono się na pamięć. W Kwar. A. pod Ordynaryuszem; w Kwar. B. N.g. Thomczek.
- c) Język polski. Po 3 g. W równy sposób w 1ej g. gramatyka: powtórzenie części etymologicznej i naukę o zdaniu podług Muczковского. W 2ej g. Czytanie i deklamacye. W 3ej g. rozbiór wypracowań piśmiennych. W Kwar. A. pod Ordynaryuszem, w Kw. B. pod N.-g. Krzesińskim.
- d) Język niemiecki. Po 5 g. W 1ej g. deklamacye; 1 g. tłumaczenie z polskiego na niemiecki język (z wypisów Poplińskiego); 1 g. extemporalia; 1 g. gramatyka: nauka o zdaniu i ćwiczenia przy czytaniu ze Schwemińskiego. W Kwar. A. N. g. Thomczek, w Kwar. B. Ordynar.
- e) Język francuzki. Po 4 g. równym trybem: Gramatykę podług Szulca aż do słów foremnych incl. ćwiczenia w pisaniu i wymawianiu. W Kwar. A. N.-G. Thomczek, w Kw. B. Ordynaryusz.
- f) Matematyka. Po 4 g. W Kw. A. i Kw. B. N.-w. Dr. Pięgsa. W 2 g. jeometria aż do Pytagorasa incl., podług książki Dr. Brettnera. W 2 g. arytmetyka: powtórzenie kursu z Kwinty, cztery działania z ilościami przeciwnymi.
- g) Historja i Jeografia. Po 4 g. równym trybem w obu oddziałach: 2 g. historia grecka i rzymska, podług Poplińskiego. 2 g. jeografia starożytnej Grecyi i Italji; jeografia Francyi. N.-g. Krzesiński.
- h) Historja naturalna. Po 2 g. W obu oddziałach w równy sposób. W półroczu zimowém podział zwierząt; w latowém botanika. N.g. Pampuch podług książki, przez siebie ułożonej. —

Kwinta.

(Po 31 godz. tygodniowo.)

Ordynaryusz: N.-G. Pampuch.

- a) Nauka religii. 2 g. 1 g. Dzieje nowego testamentu, podług Tyca; 1 g. nauka o sakramentach śś., podług Ontrupa. N.-g. X. Lic. Kegel. 2 g. dla uczniów ewangelickich. Z tych 1 g. dzieje starego testamentu. 1. g. 3ci, 4y i 5y rozdział katechizmu. Uczono się na pamięć miejsce biblijnych i pieśni kościelnych. Pastor Werner.
- b) Język łaciński. 8 g. Z tych 3 g. gramatyki: powtórzenie kursu Sexty, słowa nieforemne, nauka o zdaniu. 3. g. tłumaczenia z Poplińskiego, części Hej. 1 g. exercitia i extemporalia, 1 g. ćwiczenia pamięciowe. Ordynaryusz.
- c) Język polski. 3. g. Z tych 1 g. gramatyki podług Szóstakowskiego: nauka o słowie, przysłówkach i spójnikach. 1 g. czytanie i deklamacye; 1 g. rozbiór wypracowań. N.-g. Thomczek.

- d) Deutsch. 6 St. Davon 2 St. Grammatik: Wiederholung des Pensums von Serta und speziell den etymologischen Theil. 2 St. Übersetzen in's Polnische, aus Schweminski's Lehrbuch. 2 St. Übersetzen aus dem Polnischen in's Deutsche, aus Poplinski's Wypisy. 1 St. Exercitien und Extemporalien. 1 St. Lese- und Deklamirübungen. Der Ordinarius.
- e) Rechnen. 4 St. Wiederholung des Pensums von Serta; die Dezimalbrüche, die Lehre von den Verhältnissen und Proportionen und deren Anwendung; nach Dr. Brettner's Handbuch. G. & L. Zimmermann.
- f) Geographie und Geschichte. 4 St. Davon 2 St. Geographie: Grenz-, Fluß- und Gebirgsgebiete von Europa; speziell: das Königreich Preußen, nach Jerzykowski. 2 St. Geschichte: Die wichtigsten asiatischen Völker; einzelne Biographien aus der griechischen und römischen Geschichte; nach Poplinski's Leitfaden. G. & L. Krzesinski.
- g) Naturgeschichte. 2 St. Beschreibung der Species der wichtigsten Gattungen der höheren Thiere. Der Ordinarius.
- h) Kalligraphie. 2 St. Nach Vorlegeblättern; Derselbe.

Sexta.

(31 Stunden wöchentlich)

Ordinarius: G. & L. Zimmermann.

- a) Religionslehre. 2 St. Biblische Geschichte des Alten Testaments. 1 St. Vom Glauben, das apostolische Symbolum. Relig. & L. Eichen. Regel.
Die evangelischen Schüler der Serta hatten mit denen der Quinta zusammen den Religionsunterricht.
- b) Latein. 7 St. Die Etymologie bis zum regelmäßigen Verbum incl., nach Poplinski's kleiner Grammatik; Übersetzen aus dem Lateinischen in's Polnische und umgekehrt; nach dem Übungsbuche desselben Verfassers; Memorirübungen; wöchentlich Extemporalien. G. & L. Krzesinski.
- c) Polnisch. 3 St. Davon 1 St. Grammatik bis zum Verbum; nach Szostakowski. 1 St. Lese- und Deklamirübungen; 1 St. schriftliche Arbeiten. G. & L. Krzesinski.
- d) Deutsch. 6 St. Davon 1 St. Grammatik: die Abwandlung der Redetheile; nach Trojanski. 2 St. Lesen und Erzählen des Gelesenen, nach Poplinski's Auswahl. Thl. I. 2 St. Übersetzen aus dem Polnischen in's Deutsche — und umgekehrt; nach Poplinski. 1 St. Extemporalien. Der Ordinarius.
- e) Rechnen. 4 St. Die ersten einfachen Rechnungsarten mit benannten und unbenannten Zahlen; die 4 Species im Bruchrechnen; die einfache Reguladetrie, nach Dr. Brettner's Handbuch. G. & L. Zimmermann.
- f) Naturgeschichte. 2 St. Beschreibung einzelner Thierarten. Der Ordinarius.
- g) Geschichte und Geographie. 3 St. Davon 2 St. Geographie: die wichtigsten Vorbegriffe aus der mathematischen und physischen Geographie und die Übersicht der Erdtheile. 1 St. Geschichte; Biographien berühmter Männer. Der Ordinarius.
- h) Kalligraphie. 2 St. Nach Vorlegeblättern. G. & L. Pampuch.
- i) Gesang. 2 St. Übung im Treffen der Töne; Einübung der Kirchengesänge. G. & L. Zimmermann.

- d) Język niemiecki. 6 godz. Z tych 2 godz. gramatyki. Powtarzanie kursu Sexty, i szczególnie część etymologiczna. 2 godz. tłumaczenie na polskie, podług Schweißmieskiego; 2 godz. tłumaczenie na polskie z wypisów Poplińskiego. 1 godz. ćwiczenia i extemporalia. 1 g. czytanie i deklamacje. Ordynariusz.
- e) Rachunki. 4 g. Powtarzanie kursu Sexty; ułamki dziesiątkowe, o stosunkach i proporcjach i ich zastosowaniu, podług dzieła Dra Brettnera. N.-g. Zimmermann.
- f) Jeografia i historia. 4 g. Z tych 2 g. jeografji: granice, rzeki i góry Europy, szczególnie: Państwo Pruskie, podług Jerzykowskiego; 2 godz. historii: najgłówniejsze narody Azji; niektóre biografje z historii greckiej i rzymskiej, podług Poplińskiego. N.-g. Krzesiński.
- g) Historia naturalna. 2 godz. Opis najgłówniejszych gatunków ważniejszych zwierząt. Ordynariusz.
- h) Kaligrafia. 2 godz. Podług wzorów. Ten sam.

Sexta.

(Po 31 godzin tygodniowo.)

Ordynariusz: N.-G. Zimmermann.

- a) Nauka religii. 2 godz. Z tych 1 g. dzieje starego testamentu; 1 g. nauka wiary, symbolum apostołskie. Ks. Lic. Kegel.
Uczniowie ewangelickiego wyznania połączeni byli z klasą V.
- b) Język łaciński. 7 g. Etymologia aż do słów foremnych włącznie, podług gramatyki mniejszej Poplińskiego; tłumaczenie z łacińskiego na polskie i na odwrót, podług Poplińskiego, ćwiczenia pamięciowe i tygodniowo extemporale. N.-g. Krzesiński.
- c) Język polski. 3 g. Z tych 1 g. gramatyka aż do słowa, podług Szostakowskiego. 1 g. czytanie i deklamowanie; 1 g. ćwiczenia piśmienne. N.-g. Krzesiński.
- d) Język niemiecki. 6 g. Z tych 1 g. gramatyka, odmienianie części mowy, podług Trojańskiego. 2 g. czytanie i opowiadanie, podług Poplińskiego cz. I, tłumaczenie z polskiego na niemieckie i na odwrót; 1 g. extemporale. Ordynariusz.
- e) Rachunki. 4 godz. Pierwsze cztery działania z liczbami oznaczonymi i nieoznaczonymi; ułamki, reguła trzech, podług Dra Brettnera. Ordynariusz.
- f) Historia naturalna. 2 g. Opis niektórych gatunków zwierząt.
- g) Historia i jeografia. 3 godz. Z tych 2 g. jeografji; najważniejsze wyobrażenia z jeografji matematycznej i fizycznej; pogląd na części świata; 1 g. historii, biografie sławnych mężów. Ordynariusz.
- h) Kaligrafia. 2 godz. podług wzorów. N.-g. Pampuch.
- i) Śpiewy. 2 g. Ćwiczenia w trafianiu tonów; śpiewy kościelne. Ordynariusz.

Septima.

(24 Stunden wöchentlich.)

Ordinarius: G.-F. Zimmermann.

- a) Religionslehre. 2 St. 1 St. Biblische Geschichte nach Kabath; 1 St. Katechismus nach dem Kulmer Diöcesan-Katechismus. Pfarr-Verweser Kryger.
- b) Latein. 2 St. Lese- und Schreibübungen, Vokabeln, regelmäßige Declination, das Verbum esse. G.-L. Pampuch.
- c) Polnisch. 5 St. Lese-, Sprech- und Declamirübungen; schriftliche Arbeiten; Übersicht der Grammatik. G.-L. Thomczek.
- d) Deutsch. 6 St. 3 St. Lesen aus Popliński, Thl. I., verbunden mit grammatischen Übungen. 2 St. Übersetzen aus dem Polnischen in's Deutsche und umgekehrt, aus Popliński's Elementarbuch. 1 St. Extemporalien. Der Ordinarius.
- e) Rechnen. 4 St. Richtiges Schreiben und Aussprechen der Zahlen; die 4 Species in ganzen, benannten und unbenannten Zahlen; nach Dr. Brettner's Lehrbuch. Derselbe.
- f) Kalligraphie. 2 St. Schreibeübungen nach Vorlegeblättern. Derselbe.
- g) Naturgeschichte. 1 St. Allgemeine und besondere Kennzeichen der Thiere, Beschreibung der gezähmten Thiere. G.-L. Pampuch.
- h) Geographie. 1 St. Allgemeine Übersicht des Erdkörpers, dann die von Europa, dem preussischen Staate und dem Großherzogthum Posen speziell. G.-L. Pampuch.
- i) 1 St. Gesang. Einübung der Kirchengesänge.

Die Turnübungen sämtlicher Schüler leitete in den Sommermonaten an zwei Tagen wöchentlich, an jedem zu 2 St., der G.-L. Molinski.

Mit den geübteren Schülern aller Klassen übte der G.-L. Zimmermann in 4 Stunden wöchentlich mehrstimmige Gefänge ein.

B. Inhalt der im verfloffenen Schuljahre ergangenen Verordnungen der vorgesetzten Behörden.

1) Vom 21. November. Bestimmungen des Königlichen Provinzial-Schul-Kollegiums, betreffend: a) die Zahl der von den definitiv und interimistisch angestellten Gymnasial-Lehrern und den Kandidaten zu gebenden wöchentlichen Stunden; b) die Besoldung der interimistischen Lehrer und der Kandidaten, nachdem diese ihr Probejahr abgearbeitet haben; c) die Remuneration für die wegen Erweiterung des Gymnasiums durch Parallel-Klassen ertheilten Mehrstunden.

Klasa przygotowawcza.

(Po 24 godz. tygodniowo.)

Ordynariusz: N.-G. Zimmermann.

- a) Nauka religii. 2 godz. 1 g. dzieje starego testamentu podług Kabata; 1 godz. katechizmu, według katechizmu dyceczjalnego chełmińskiego. X. Kryger.
- b) Język łaciński. 2 g. Ćwiczenia w pisaniu i czytaniu, spadkowanie i słowo esse. N.-g. Pampuch.
- c) Język polski. 5 g. Czytanie, opowiadanie i deklamowanie; ćwiczenia piśmienne; początki gramatyki. N.-g. Thomczek.
- d) Język niemiecki. 6 godz. 3 g. czytanie wraz z ćwiczeniami gramatycznymi; 2 g. tłumaczenie z polskiego na niemieckie i na odwrót, podług Poplińskiego; 1 godz. extemporale. Ordynariusz.
- e) Rachunki. 4 godz. Pisanie i wymawianie liczb; cztery działania z całymi oznaczonymi i nieoznaczonymi liczbami, podług Dra Brettnera. Ten sam.
- f) Kaligrafia. 2 godz. Podług wzorów.
- g) Historia naturalna. 1 godz. Ogólne znamiona zwierząt, opis zwierząt domowych. N.-g. Pampuch.
- h) Geografia. 1 godz. Ogólny zarys kuli ziemskiej, pogląd na Europę, państwo pruskie, i księstwo poznańskie szczegółowo. N.-g. Pampuch.
- i) Śpiewy. 1 godz. Ćwiczenia w śpiewach kościelnych. Ordynariusz.

Turnieje z uczniami wszystkich klas odbywał dwa razy w tydzień po dwie godziny, nauczyciel gimnazjalny Moliński.

Wprawniejszych uczniów wszystkich klas ćwiczył N.-g. Zimmermann po cztery godziny tygodniowo w śpiewie, na kilka głosów ułożonym.

B. Treść rozporządzeń władz w roku zeszłym.

1) Z dnia 21go Listopada. Rozporządzenia królewskiego kolegium szkólnego dotyczące się: a) liczby godzin, które nauczyciele stali, tymczasowi i kandydaci tygodniowo udzielać mają; b) pensji nauczycieli tymczasowych i kandydatów, którzy rok próby ukończyli; c) remuneracji za udzielanie więcej nad przeznaczone godziny w tych klasach, które przez powiększenie gimnazjum na podwójne podzielone zostały.

2) Vom 23. November. Bekanntmachung derselben Hohen Behörde, daß vom 1ten Januar 1851 ab das jährlich zu entrichtende Schulgeld

A. bei dem Marien-Gymnasium, und

B. bei dem Friedrich-Wilhelms-Gymnasium in Posen für nicht befreite Schüler von 14 Thaler auf 16 Thaler, für halbbefreite Schüler von 7 Thaler auf 8 Thaler.

C. bei dem Gymnasium in Trzemeszno,

D. - - - in Ostrowo

für nicht befreite Schüler von 10 Thaler auf 12 Thaler, für halb befreite Schüler von 5 Thaler auf 6 Thaler erhöht wird.

3) Vom 2ten Dezember. Mittheilung des Hohen Ministerial-Erlasses, daß die Abiturienten, welche um Ostern 1851 den Gymnasial-Cursus vollendet haben werden, insofern sie nach dem Willen ihrer Eltern zum unmittelbaren Eintritt in den Kriegsdienst bestimmt sind, ausnahmsweise sogleich zur Prüfung zugelassen werden können.

4) Vom 18ten Dezember. Das Königliche Provinzial-Schul-Kollegium bestimmt, daß von Ostern 1851 ab das Schulgeld nicht wie bisher halbjährig, sondern in vierteljährigen Raten erhoben werden soll.

5) Vom 30ten Januar 1851. Dieselbe Hohe Behörde theilt ein Hohes Ministerial-Reskript mit, nach welchem Gesuche der Lehrer um Unterstützungen jedesmal an das Königl. Provinzial-Schul-Kollegium und nicht unmittelbar an den Herrn Minister gerichtet werden sollen.

6) Vom 27ten Februar. Der Vorsteher der Anstalt wird aufgefordert, zu berichten, wie viele Schüler sich in jeder Klasse des Gymnasiums aus den einzelnen zu benennenden Kreisen der Provinz Posen und wie viele aus anderen Provinzen gegenwärtig befinden.

7) Vom 24ten April. Mittheilung des Hohen Ministerial-Reskriptes vom 1ten April, nach welchem der Gesangunterricht nach gegebenen Bestimmungen geregelt und namentlich in den Jahren der Mutations-Periode der menschlichen Stimme die erforderliche Rücksicht genommen werden soll.

8) Vom 24ten Juni. Das Königliche Provinzial-Schul-Kollegium bestimmt von Michaelis d. J. ab als bestimmtes Alter für die drei unteren Klassen, über welches hinaus die Aufnahme in der Regel zu verweigern ist, für die Sexta das vollendete 12te, für die Quinta das vollende 13te, für die Quarta das 14te Lebensjahr.

9) Vom 12ten Juli. Dasselbe Hohe Behörde setzt den Vorsteher der Anstalt in Kenntniß, daß von dem Hohen Ministerio für das hiesige Gymnasium ein Zuschuß von 830 Thalern jährlich gnädigst bewilligt worden ist.

C. Chronik.

1) Das abgelaufene Schuljahr begann den 14ten Oktober mit einem feierlichen Gottesdienste. Nach dem kirchlichen Akt wurden die Schüler mit den Schulordnungen bekannt gemacht und denselben von den Klassenordinarien der Lektionsplan diktiert.

2) Z dnia 23go Listopada. Obwieszczenie tej samej władzy, że od 1go Stycznia 1851 roczna opłata szkolna

A. przy gimnazjum Ś. Marji Magdaleny i

B. przy gimnazjum Fryderyka Wilhelma w Poznaniu dla uczniów, nie uwolnionych od opłaty z 14 tal. na 16 tal., dla uczniów połowę placących z 7 tal. na 8 tal.

C. przy gimnazjum w Trzemesznie, i

D. - - w Ostrowie

dla uczniów nie uwolnionych z 10 tal. na 12 tal., dla uczniów połowę placących z 5 tal. na 6 tal., podwyższoną została.

3) Z dnia 2go Grudnia. Rozporządzenie wysokiego Ministerjum, że abiturjenci, którzy około Wielkiej nocy 1851 bieg nauk ukończyć mają, wyjątkowo niebawem składać mogą popis, jeżeli z wolą rodziców zaraz chcą wstąpić do wojska.

4) Z dnia 18go Grudnia. Królewska rada szkolna prowincjonalna rozporządziła, że opłata szkolna nie półrocznie, lecz kwartalnie ma się pobierać.

5) Z 30go Stycznia 1851. Ta sama władza przesłała reskrypt ministerjalny, według którego nauczyciele z prośbami o wsparcie zawsze do kollegium szkolnego prowincjonalnego, nie wprost do Pana Ministra udawać się mają.

6) Z dnia 27go Lutego. Wezwano przełożonego szkół, by doniósł, ile uczniów do każdej klasy gimnazjum z każdego powiatu księstwa Poznańskiego i ile z innych prowincji uczęszcza.

7) Z dnia 24go Kwietnia. Zakomunikowano reskrypt ministerjalny, według którego nauka śpiewu urządzoną być ma, przytém zalecono, by mianowicie uwzględnić wiek, w którym głos najbardziej się zmienia.

8) Z dnia 24go Czerwca. Królewska rada szkolna rozporządziła, że od Ś. Michała uczniowie do trzech niższych klas t. j. do Seksty po 12ym, do Kwinty, po 13ym do Kwarty, po 14ym ukończonym roku przyjmowani być mają, w starszym wieku do wymienionych klas uczęszczać nie mogą.

9) Z dnia 12go Lipca. Ta sama wysoka władza uwiadomiła przełożonego, że wysokie Ministerjum dla tutejszego gimnazjum jako dodatek 830 tal. rocznie łaskawie przeznaczyć raczyło.

C. Kronika.

1) Zeszły rok szkolny rozpoczęto dnia 14go Październiku uroczystym nabożeństwem, po którym obznajmiono uczniów z ustawami szkolnemi, a ordynaryusze klas rozkład nauk podyktowali.

2) Der Geburtstag Sr. Majestät des Königs wurde am 15ten Oktober durch eine angemessene Schulfeierlichkeit im Hörsaale und durch ein Hochamt in der Pfarrkirche begangen. Die Festrede hielt der Gymnasial-Lehrer Tschackert.

3) Wegen zu großer Schüler-Frequenz wurde in dem verflossenen Schuljahr mit Bewilligung des Königlichen Provinzial-Schul-Kollegiums außer der Quarta auch noch die Tertia und Secunda in Parallel-Coetus getrennt. Da die erforderlichen Klassenlokale in dem jetzigen Gymnasial-Gebäude nicht vorhanden waren, so mußten, wie dies bereits im vorigen Jahre in Folge der Trennung der Quarta der Fall war, noch zwei Klassen in einem Privathause untergebracht werden, so daß nun die Gymnasial-Klassen in drei getrennten, zum Theil ziemlich entlegenen Gebäuden, und die mit dem Gymnasium verbundene Septima in einem vierten Hause sich befinden. Bei so bewandten Umständen ist eine genaue Beaufsichtigung der Schüler von Seiten des Vorstehers unmöglich, was gewiß jeder, welcher mit den Lokalverhältnissen irgend vertraut ist, gern einräumen wird. Möchte doch endlich der bereits im Jahre 1847 vom Hohen Ministerio genehmigte Bauplan zu einem neuen Gymnasial-Gebäude ausgeführt und hiedurch die Anstalt einem erfreulicherem Gedeihen entgegen geführt werden.

Da die Anstalt bei dem Hinzufommen von zwei Klassen keinen Zuwachs an Lehrkräften erhielt, so mußten die Lehrer die Mehrstunden gegen Remuneration unter sich theilen.

4) Mit dem 1ten April c. wurde der Kandidat des höheren Lehramts v. Krzesinski, nachdem er sein Probejahr zur Zufriedenheit abgearbeitet hatte, an der hiesigen Anstalt als Hilfslehrer mit einem Jahrgelalt von 300 Thalern angestellt.

5) Mit Genehmigung des Hohen Ministerii ist auf den Antrag des Königlichen Provinzial-Schul-Kollegiums dem Lehrer-Kollegium mit Ausnahme des Direktors eine Unterstützung von 490 Thalern, dem Pedell Jasinski eine desgleichen von 15 Thalern aus den Beständen der Gymnasial-Kasse bewilligt worden. Auch haben mit Genehmigung derselben Hohen Behörde der Rendant der Gymnasial-Kasse Meissner, Direktor a. D., 50 Thaler, der unterzeichnete Direktor ebenfalls 50 Thaler Remuneration für ihre Mühewaltung bei dem Alumnate aus den Beständen der Alumnats-Kasse erhalten.

6) Die Anstalt wurde im verflossenen Schuljahre von dem Herrn Ober-Präsidenten von Bonin am 3ten April in den Vormittagsstunden und zugleich an demselben und nächstfolgenden Tage von dem Königlichen Regierungs- und Schulrath Herrn Dr. Brettner revidirt.

7) Der Gesundheitszustand unter den Schülern war in dem abgelaufenen Schuljahre im Allgemeinen günstig zu nennen. Durch den Tod verlor die Anstalt den Sekundaner Roman Kielbrowski, welcher am 6ten Dezember dem Nervenfieber erlag. In dem Lehrer-Kollegium kamen nur Erkrankungen von kurzer Dauer vor, während welcher die gesunden Herrn Kollegen die Vertretung bereitwillig übernahmen.

8) In jedem Tertial des Schuljahres gingen die katholischen Zöglinge des Gymnasiums einmal zur heil. Beichte und Kommunion. Wie in den früheren Jahren, wurde auch in dem verflossenen der Herr Religionslehrer bei der Spendung des heil. Bußsakramentes von den Herrn Geistlichen der Umgegend unterstützt, wofür denselben hiermit der aufrichtigste Dank im Namen der Anstalt abgestattet wird. Die Konfirmanden, welche vom Anfang der Fastenzeit ab in zwei wöchentlichen außerordentlichen Stunden von dem Herrn Religionslehrer vorbereitet worden waren, empfingen in der Woche vor Pfingsten zum erstenmal das heilige Sakrament der Buße und des Altars.

2) W dniu 15go Października obchodzono urodziny Najj. Pana stósowną uroczystością szkolną na sali gimnazjalnej i nabożeństwem kościelném. Mowę miał N.-g. Tschakert.

3) Z powodu nader wielkiej liczby uczniów podzielono, za zezwoleniem Królew. prowincjonalnego kollegium szkolnego, prócz Kwarty, w tym roku także Tercję i Sekundę na dwa oddziały jednakowe. Dla braku miejsca w dotychczasowym gmachu gimnazjalnym, trzeba było, jak w przeszłym roku dla Kwarty, tak w bieżącym dla dwóch jeszcze klas, w gmachu prywatnym dwa jeszcze wynająć lokale; w trzech przeto teraz i poczęści dość od siebie odległych budynkach mieszczą się klasy gimnazjalne, a Septyma gimnazjalna w czwartym umieszczona budynku. Przy takich okolicznościach niepodobnym jest ścisły nadzor nad uczniami ze strony Dyrektora, co każdy, znający dobrze położenie budynków gimnazjalnych, chętnie przyzna. Oby raz już plan budowy gmachu gimnazjalnego, przez wysokie Ministerstwo w r. 1847 potwierdzony, wykonano i tym sposobem podano sposobność doprowadzenia zakładu do pomyślnego położenia.

Przy rozszerzeniu się gimnazjum o dwie klasy, nie powiększyło się atoli grono nauczycielskie, professorowie przeto za remuneracje większą liczbę godzin dawali.

4) Z dniem 1go kwietnia r. b. powołano na nauczyciela tymczasowego P. Krzesińskiego, kandydatu wyż. rzędu naucz., który z zadowoleniem rok próby odbył, z roczną pensją 300 tal.

5) Na wniosek Królewskiego Kollegium Szkolnego Prowincjonalnego zezwoliło wysokie Ministerjum na gratyfikacye 490 tal. z remanentu kasy gimnazjalnej dla gronu nauczycielskiego, prócz Dyrektora; Bedelowi Jasińskiemu wyznaczono 15 tal. Również za zezwoleniem téjże dostojnej władzy wyznaczono z pozostałych pieniędzy kasy alumnackiej remuneracji po 50 tal. Podskarbiemu kasy gimnazjalnej, byłemu Dyrektorowi, P. Meissner, — i podpisanemu Dyrektorowi za podjęte czynności alumnackie.

6) Gimnazjum zwiedził w tym roku Naczelný Prezes Bonin, dnia 3. kwietnia zrana, a zarazem tegoż samego i następnego dnia Radca Rejencyjny i Szkolny Dr. Brettner.

7) Stan zdrowia pomiędzy uczniami był w upłynionym roku w ogóle pomyślnym. Na febrę nerwową umarł atoli dnia 6. grudnia uczeń Sekundy Roman Kielbrowski. Pomędzy Nauczycielami nieznaczne tylko pojawiły się chorobry, podczas których zdrowi chorych kolegów chętnie zastępowali.

8) W każdym terejale roku szkolnego katolicy uczniowie odprawili spowiedź i komunię ś. Jak dawniej, tak i w tym roku księża z okolicy raczyli przy udzielaniu sakramentu pokuty Nauczyciela religii wesprzeć swą pomocą, za co Dyrektor w imieniu całego zakładu szczerze składa dzięki. Uczniowie, których Nauczyciel religii, począwszy od postu, w dwóch osobnych godzinach tygodniowo do spowiedź ś. sposobił, odbyli tydzień przed Zielonami Świątkami pierwszą spowiedź i sakrament ołtarza.

D. Statistik des Gymnasiums.

Das Gymnasium besuchten im Laufe des Schuljahres mit Einschluß der Septima 467 Schüler und zwar die Prima 45, die beiden Sekunden 75, die beiden Tertian 92, die beiden Quartan 86, die Quinta 61, die Sexta 56 und die Septima 52 Schüler. Neu aufgenommen wurden 96 Zöglinge. Abgegangen sind zur Universität 12, zu andern Anstalten, oder haben sich einen andern Beruf gewählt 41, entfernt wurden 10 Schüler. Hilfsbedürftigen Schülern sind in dem abgelaufenen Schuljahre ansehnliche Stipendien und Unterstützungen von dem Hochwürdigen Domkapitel in Gnesen und von dem Unterstützungs-Verein im Großherzogthum Posen zu Theil geworden.

Für diese Wohlthaten spricht das Gymnasium seinen verbindlichsten Dank aus.

Im Laufe des Jahres unterrichteten nachstehende Lehrer an der Anstalt:

1. Dziadek, Direktor und Professor.
2. Dr. Schneider, Professor.
3. Dr. Piegsa, Oberlehrer.
4. Licentiat Regel, Religionslehrer und Regens des Alumnats.
5. Pampuch, ordentlicher Gymnasial-Lehrer.
6. Molinski " "
7. Dr. Wings " "
8. Tschackert " "
9. Zimmermann, Gymnasial-Lehrer.
10. Klossowski " "
11. Thomeczek " "
12. Sakowicki " "
13. v. Krzesinski " "
14. Werner, evangelischer Prediger.

E. Stand des Lehrapparats.

Die Gymnasial-Bibliothek ist etatsmäßig vermehrt worden.

An Beiträgen für die Schüler-Bibliothek sind 418 Thlr. 22 Sgr. 6 Pf. eingegangen, welche zur Anschaffung geeigneter Bücher verwendet worden sind.

Zur Bereicherung der Alumnats-Bibliothek haben Sr. Excellenz der Herr Minister der geistlichen et. Angelegenheiten die Summe von 50 Thalern aus den Beständen der Alumnats-Kasse gnädigst bewilligt.

An Geschenken hat die Anstalt erhalten:

I. Für die Lehrer-Bibliothek durch das königliche Provinzial-Schul-Collegium:

1. Exemplar der Fasc. XXV. und XXVI. von dem Werke: Nees ab Esenbeck, Genera plantarum florae germanicae.

D. Statystyka gimnazjum.

Do gimnazjum łącznie ze Septymą uczęszczało w ciągu roku bieżącego 467 uczniów, a mianowicie: do Prymy 45, do obu Sekund 75, do obu Tercji 92, do obu Kwart 86, do Kwinty 61, do Sexty 56, a do Septymy 52. Nowo przybyłych było 96. Na uniwersytet odeszło 12, do innych szkół lub zawodu innego 41, a 10ciu oddalono.

Przewielebny Konzystorz Gnieźnieński oraz Towarzystwo Naukowej Pomocy W. X. Poznańskiego znaczne wsparcia i w tym roku ubogim wydzieliło uczniom.

Za te dobrodziejstwa składa gimnazjum jak najczulsze dzięki.

W roku bieżącym grono nauczycieli z następujących składało się osób:

1. Dziadek, dyrektor i profesor.
2. Dr. Schneider, profesor.
3. Dr. Piegsa, naucz. wyż.
4. Lic. Kegel, naucz. religii i rejens alumnatu.
5. Pampuch, nauczyciel gimnazjalny etatowy.
6. Moliński
7. Dr. Mings. " " "
8. Tschakert " " "
9. Zimmermann " " "
10. Kłossowski, nauczyciel gimnazjalny.
11. Thomczek " "
12. Jakowicki " "
13. Krzesiński " "
14. Werner, pastor.

E. Stan biblioteki.

Na pomnożenie biblioteki gimnazjalnej pieniądze etatem wyznaczone wydane zostały.

Ze składek na bibliotekę uczniów wpłynęło 118 tal. 22 sreb. 6 fen., za które stósowne książki zakupiono.

Na pomnożenie biblioteki alumnackiej Dostojne Ministerjum oświecenia wyznaczyło łaskawie tal. 50 z funduszów kassy alumnackiej.

W podarunku odebrało gimnazjum:

I. Do biblioteki nauczycielskiej od król. Kolegium szkólnego:

1. 1 egzemplarz Fasc. XXV i XXVI dzieła Neesa ab Esenbek, Genera plantarum florum germanicæ.

2. Ein Exemplar der Geschichte aus dem Herodot, von Friedrich Lange, 2te Auflage.
3. Ein Exemplar der Karte und Beschreibung der Ebene von Troja, vom Professor Dr. Forchhammer.
4. Ein Exemplar des 40. Bandes von Crelles Journal für Mathematik.
5. Ein Exemplar des 2ten Heftes vom 8ten Bande der Zeitschrift für deutsches Alterthum, von Haupt.
6. Ein Exemplar der Abhandlung zur Theorie der Perspective für krumme Bildflächen etc., von Professor Dr. Anger.
7. Ein Exemplar des lateinischen Übungsbuches von dem Prediger und Rector Dr. Vorkenhagen.

II. Von der Verlagsbuchhandlung Ferdinand Hirt's in Breslau:

a) Für die Lehrer-Bibliothek:

Ein Exemplar von L. Kambly's Elementar-Mathematik, erster Theil.

b) Für die Alumnats-Bibliothek:

Ein Exemplar, die christliche Familie, von Dr. Foerster.

Für diese Geschenke spricht der Direktor im Namen der Anstalt den wärmsten Dank aus.

Biblioteka

W podarunku odebrano gimnazjum: 1. Do biblioteki naukowo-uczniowskiej od krole. Kolegium egzaminacyjnego: 1. 1 egzemplarz Fasc. XXV i XXVI dzieła Meena ab Eschenki, Genera plan-
 iakawie tal. 50 z funduszów kasy alumnackiej.
 Na pomieszczenie biblioteki alumnackiej. Poselstwo Ministerjum oświecenia wyszło
 zstowarz. krajówki zakupioną. 2. 1 egzemplarz dzieła Meena ab Eschenki, Genera plan-
 ze składek na bibliotekę uczniową wpłynęło 118 tal. 22 krop. 8 denarów. które
 Na pomieszczenie biblioteki gimnazjalnej przeznaczono etatem wyznaczono wybrane

2. 1 egzemplarz historii Herodotowej przez Fryderyka Langiego, 2ie wydanie.
3. 1 egzemplarz mapy i opisu doliny Trojańskiej, przez Prof. Dr. Forchhamera.
4. 1 egzemplarz 40go tomu dziennika matematyki, przez Krella.
5. 1 egzemplarz 2go zeszytu, t. 8go pisma czasowego o starożytnościach niemieckich, przez Haupta.
6. 1 egzemplarz rozprawy o teorii perspektywy i. t. d. przez prof. Dra Angera.
7. 1 egzemplarz łacińskich zadań, przez pastora i Rektora Dra Borkenhagena.

II. Z księgarni Ferdynanda Hirta w Wrocławiu:

a) Do biblioteki nauczycielskiej:

1 egzemplarz L. Kamblego, Matematyka elementarna, część I.

b) Do biblioteki alumnackiej:

1 egzemplarz „die christliche Familie,“ przez Dra H. Foerstera.

Za wszystkie te podarunki dyrektor imieniem instytutu winne składa dzięki.

F. Ordnung der öffentlichen Prüfung, der Deklamir- und Redeübungen.

a) Prüfung.

Donnerstag, den 25ten September.

Septima:	8 — 9	Religion und Polnisch.
Sexta:	9 — 10	Deutsch und Lateinisch.
Quinta:	10 — 11	Naturgeschichte und Rechnen.
Quarta: A. und B.	11 — 12	Geschichte und Mathematik.
Tertia: A. und B.	2 — 4	Lateinisch, Griechisch und Französisch.

Freitag, den 26ten September.

Sekunda A. und B.	8 — 10	Religion, Virgil, Mathematik und Geschichte.
Prima:	10 — 11½	Physik, Lateinisch und Griechisch.

Sonnabend, den 27ten September.

Um 8 Uhr Morgens: Andacht in der Gymnasial-Kapelle. Hierauf in dem Hörsaale:
Gesang; Deklamationen; Abschiedsreden der Abiturienten und deren Erwiderung; Entlassung der
Abiturienten; Verzehung.

F. Porządek popisu publicznego, deklamacji i mów.

a) Popis.

W Czwartek dnia 25^{go} Września.

Septyma:	8 — 9	Religia i język polski.
Sexta:	9 — 10	Niemiecki i łaciński język.
Kwinta:	10 — 11	Historja naturalna i rachunki.
Kwarta	} 11 — 12	Historja powszechna i matematyka.
A. i B.:		
Tercja	} 2 — 4	Łaciński, grecki i francuzki język.
A. i B.:		

W Piątek dnia 26^{go} Września.

Sekunda	} 8 — 10	Religia, Wirgili, matematyka i historia po- wszechna.
A. i B.		
Pryma:	10 — 11½	Łaciński i grecki język.

W Sobotę dnia 27^{go} Września.

O godzinie 8^{ej} zrana: Nabożeństwo w kaplicy gimnazjalnej; następnie na sali: Śpiewy; deklamacje; mowy pożegnawce abiturientów i odpowiedź na nie; pożegnanie abiturientów i ogłoszenie promocyi.

Von der unter dem Vorſiße des Königl. Kommiſſarius Herrn Regierung- und Schulrath Dr. Brettner in dem verfloſſenen Schuljahre geprüften Abiturienten, ſind nachſtehende für reif befunden worden:

a) von zwei am 10ten Januar geprüften:

Rafimir Siuchniński aus Schubin, katholiſcher Konfeſſion, 21 Jahr alt, beſuchte 9 Jahr und 3 Monate die hieſige Anſtalt, davon 2 Jahr 3 Monate die Prima, ſtudirt in Breslau die Rechte.

b) von 12 am 2ten und 3ten April geprüften:

- 1) Anton Adamski aus Kurnik, Kreis Schrimm, katholiſcher Konfeſſion, beſuchte 6 Jahr die hieſige Anſtalt, davon 2 Jahr 6 Monate die Prima, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.
2. Joſeph Dynkowski aus Breschen, katholiſcher Konfeſſion, 23 Jahr alt, beſuchte die Prima des hieſigen Gymnaſiums 2 Jahr 3 Monate, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.
3. Sewerin Franciſzkowski aus Gneſen, katholiſcher Konfeſſion, 23 Jahr alt, beſuchte die Anſtalt 7½ Jahr, davon die Prima 2½ Jahr, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.
4. Ignaz Jendrzykowski aus Zegonin, Kreis Pleſchen, katholiſcher Konfeſſion, 21 Jahr alt, beſuchte die Anſtalt 10½ Jahr, davon 2½ Jahr die Prima, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.
5. Johann Kowalski aus Broniſewice, Kreis Pleſchen, katholiſcher Konfeſſion, 21 Jahr alt, beſuchte die Prima des hieſigen Gymnaſiums 1½ Jahr, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.
6. Joſaphat Pniowski aus Biſkupice, Kreis Gneſen, katholiſcher Konfeſſion, 26 Jahr alt, beſuchte die Anſtalt 8½ Jahr, davon die Prima 2½ Jahr, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.
7. Leo Ruſzczyński aus Krotoschin, katholiſcher Konfeſſion, 22 Jahr alt, beſuchte die Anſtalt 5 Jahr, davon die Prima 2½ Jahr, ſtudirt in Berlin Medicin.
8. Thaddäus Tomafkiewicz aus Gneſen, katholiſcher Konfeſſion, 19 Jahr alt, beſuchte die Anſtalt 8 Jahr, davon die Prima 2½ Jahr, ſtudirt in Breslau Medicin.
9. Matthias Uland aus Breschen, katholiſcher Konfeſſion, 22 Jahr alt, beſuchte die Prima des hieſigen Gymnaſiums 1¾ Jahr, wollte im Seminar zu Poſen Theologie ſtudiren.
10. Hippolyt Weichmann aus Schrimm, katholiſcher Konfeſſion, 22 Jahr alt, beſuchte die Anſtalt 9½ Jahr, davon die Prima 2½ Jahr, ſtudirt im Seminar zu Poſen Theologie.

Z abiturientów examinowanych w roku zeszłym pod przewodnictwem Król. Komisarza Rady Rejencyjnego i Szkolnego Dra Brettnera złożyli popis dojrzałości następujący:

a) z dwóch abiturjentów dnia 10^{go} Stycznia examinowanych:

Kazimierz Siuchniński z Szubina, wyznania katolickiego, 21 lat mający, uczęszczał lat $9\frac{1}{4}$ do szkół tutejszych, a $2\frac{1}{4}$ roku do Prymy, słucha prawa w Wrocławiu.

b) z 12^{tu} uczniów dnia 2^{go} i 3^{go} Kwietnia examinowanych:

1) Antoni Adamski z Kórnik, powiatu Szremskiego, wyznania katolickiego, uczęszczał przez 6 lat do tutejszego gimnazjum a $2\frac{1}{2}$ roku do Prymy; poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim,

2. Józef Dynkowski z Wrześni, wyznania katolickiego, 23 lat liczący, uczęszczał do Prymy tutejszego gimnazjum przez $2\frac{1}{4}$ roku, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

3. Seweryn Franciszkowski z Gniezna, katolickiego wyznania, 23 lat mający, uczęszczał do gimnazjum przez $7\frac{1}{2}$ roku, a $2\frac{1}{2}$ roku do Prymy; poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

4. Ignacy Jędrzykowski z Zegonina, powiatu Pleszewskiego, wyznania katolickiego, 21 lat mający, uczęszczał do gimnazjum przez $10\frac{1}{2}$ lat, do Prymy przez $2\frac{1}{2}$ roku, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

5. Jan Kowalski z Broniszewic, powiatu Pleszewskiego, wyznania katolickiego, 21 lat mający, uczęszczał do Prymy tutejszego gimnazjum przez $1\frac{1}{2}$ roku, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

6. Jozefat Pniewski z Biskupic, powiatu Gnieźnieńskiego, wyznania katolickiego, 26 lat mający, uczęszczał do gimnazjum $8\frac{1}{2}$ lat, $2\frac{1}{2}$ roku do Prymy, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

7. Leon Ruszczyński z Krotoszyna, katolickiego wyznania, 22 lat mający, uczęszczał do tutejszego gimnazjum przez 5 lat, do Prymy $2\frac{1}{2}$ roku, poświęca się sztuce lekarskiej w Berlinie.

8. Tadeusz Tomasziewicz z Gniezna, katolickiego wyznania, 19 lat mający, uczęszczał do gimnazjum przez 8 lat, do Prymy $2\frac{1}{2}$ roku, poświęca się sztuce lekarskiej w Wrocławiu.

9. Maciej Uland z Wrześni, katolickiego wyznania, 22 lat mający, uczęszczał do Prymy tutejszego gimnazjum przez $1\frac{3}{4}$ roku, chciał w Poznaniu wstąpić do seminarjum duchownego.

10. Hipolit Weichmann ze Szreму, wyznania katolickiego, 22 lat mający, uczęszczał $9\frac{1}{2}$ roku do gimnazjum, a do Prymy przez $2\frac{1}{2}$ roku, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

11. Adalbert Wojczyński aus Budzyn, Kreis Chodziesen, katholischer Konfession, 25 Jahr alt, besuchte die Anstalt 3½ Jahre, davon die Prima 1½ Jahr, studirt im Seminar zu Posen Theologie.

c) die am 1ten September c. geprüften:

- 1) Silvester Buske aus Duschno, Kreis Mogilno, katholischer Konfession, 20 Jahr alt, besuchte 9 Jahr die Anstalt, davon 2 Jahr die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 2) Thomas Dankowski aus Oniewkowo, Kreis Inowraclaw, katholischer Konfession, 24 Jahr alt, besuchte 5½ Jahr die Anstalt, davon 2 Jahr die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 3) Julius Frankenberg aus Wongrowiec, katholischer Konfession, 20 Jahr alt, besuchte 6 Jahr die Anstalt, davon 2 Jahr die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 4) Valentin Garlicki aus Bilczewo, Kreis Abelnau, katholischer Konfession, 21 Jahr alt, besuchte die Anstalt 2 Jahr 4 Monate, davon 2 Jahr die Prima, wird in Berlin Philologie studiren.
- 5) Gaspar Kaczmarek aus Pawlowo, Kreis Gnesen, katholischer Konfession, 22 Jahr alt, besuchte 8 Jahr die Anstalt, davon 2 Jahr die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 6) August Marski aus Bromberg, katholischer Konfession, 19 Jahr alt, besuchte die Anstalt 5½ Jahr, davon 2 Jahr die Prima, wird in Berlin Medicin studiren.
- 7) Ferdinand Peinke aus Meseritz, katholischer Konfession, 24 Jahr alt, besuchte die Anstalt 9 Jahr, davon 2 Jahre die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 8) Maximilian Rożanski aus Ruda, Kreis Dornik, katholischer Konfession, 17 Jahr alt, besuchte die Anstalt 7 Jahr 9 Monate, davon 2 Jahr die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 9) Joseph Sonchowski aus Gustorzyn im Königreich Polen, katholischer Konfession, 21 Jahr alt, besuchte die Anstalt 2½ Jahr, davon die Prima 2 Jahr, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 10) Anton Scheffs aus Groß-Konks, Kreis Bromberg, katholischer Konfession, 30 Jahr alt, besuchte drei Jahr die Prima der hiesigen Anstalt, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.
- 11) Stanislaus Zientkiewicz aus Posen, katholischer Konfession, 24 Jahr alt, besuchte die Anstalt 9 Jahr, davon 2 Jahr die Prima, wird im Seminar zu Posen Theologie studiren.

11. Wojciech Wojczyński z Budzyna, powiatu Chodzieżskiego, wyznania katolickiego, 25 lat mający, uczęszczał do gimnazjum przez 3½ roku, a do Prymy przez 1½ roku, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

c) z examinowanych dnia 1^{go} Września:

- 1) Sylwester Buske z Duszna, powiatu Mogilnickiego, wyznania katolickiego, 20 lat mający, uczęszczał do gimnazjum przez 9 lat, a do Prymy 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
- 2) Tomasz Dankowski z Gniewkowa, powiatu Inowrocławskiego, wyznania katolickiego, 24 lat mający, uczęszczał do tutejszego gimnazjum przez 5¾ roku, do Prymy 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
- 3) Juliusz Frankenberg z Wągrówca, wyznania katolickiego, 20 lat mający, uczęszczał przez 6 lat do gimnazjum, do Prymy przez 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
4. Wałęty Garlicki z Bilczewa, powiatu Odalanowskiego, wyznania katolickiego, 21 lat mający, uczęszczał do tutejszego gimnazjum przez 2½ roku, do Prymy przez 2 lata, poświęca się filologii w Berlinie.
5. Kasper Kaczmarek z Pawłowa, powiatu Gnieźnieńskiego, wyznania katolickiego, 22 lat mający, uczęszczał przez 8 lat do gimnazjum, do Prymy przez 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
6. August Marski z Bydgoszczy, wyznania katolickiego, 19 lat mający, uczęszczał do gimnazjum tutejszego przez 5½ roku, do Prymy przez 2 lata, poświęca się sztuce lekarskiej w Berlinie.
7. Ferdynand Peinke z Międzyrzecza, wyznania katolickiego, 24 lat mający, uczęszczał przez 9 lat do gimnazjum, do Prymy przez 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
8. Maxymilian Rożański z Rudy, powiatu Obornickiego, wyznania katolickiego, 17 lat mający, uczęszczał do gimnazjum przez 9¾ roku, do Prymy przez 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
9. Józef Sąchocki z Gustorzyna, w królestwie Polskim, wyznania katolickiego, 21 lat mający, uczęszczał do gimnazjum tutejszego 2½ roku, do Prymy 2 lata, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
10. Antoni Scheffs z Wielkiego Łącka, powiatu Bydgoskiego, wyznania katolickiego, 30 lat mający, uczęszczał przez 3 lata do Prymy, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.
11. Stanisław Ziętkiewicz z Poznania, wyznania katolickiego, 24 lat mający, uczęszczał przez 9 lat do gimnazjum, 2 lata do Prymy, poświęca się stanowi duchownemu w seminarjum Poznańskim.

Die Eltern oder Vormünder, welche ihre Angehörigen unserer Anstalt anzuvertrauen wünschen, werden ersucht, dieselben am 6ten und 7ten Oktober, an welchen beiden Tagen die Prüfung der aufzunehmenden Schüler stattfinden wird, bei dem Direktor in seinem Geschäfts-Lokale im Gymnasium von 8½ Uhr Morgens ab anzumelden, und den Lauffschein der Aufzunehmenden vorzuzeigen.

Der neue Lehr-Kursus beginnt am 8ten Oktober mit einem feierlichen Gottesdienst. Hierauf werden die Schüler mit der Schulordnung bekannt gemacht und ihnen der Stundenplan diktiert. In demselben und den beiden nächstfolgenden Tagen haben die Schüler das Schulgeld für ein Quartal an den Rendanten der Gymnasial-Kasse zu zahlen.

Trzemeszno, im September 1851.

Dziadek, Direktor.

Rodziców i opiekunów, którzy swe dzieci lub wychowañców do tutejszego gimnazjum oddać zamyślają, wzywa się niniejszém, aby dnia 6go i 7go Października, w których to dniach nowo przybyli uczniowie examinowani będą, u Dyrektora w biurze gimnazjalném poczawszy od 8½ godziny zrana zgłosić się i świadectwa chrztu examinandów złożyć zechcieli.

Nowy bieg szkólny rozpoczyna się dnia 8go Października uroczystém nabożeństwem. Następnie uczniom prawa szkólne przeczytają się i rozkład nauk podyktowanym będzie. W tym samym lub dwóch następnych dniach winni uczniowie opłatę szkólną na kwartał u podskarbiego kasy gimnazjalnej złożyć.

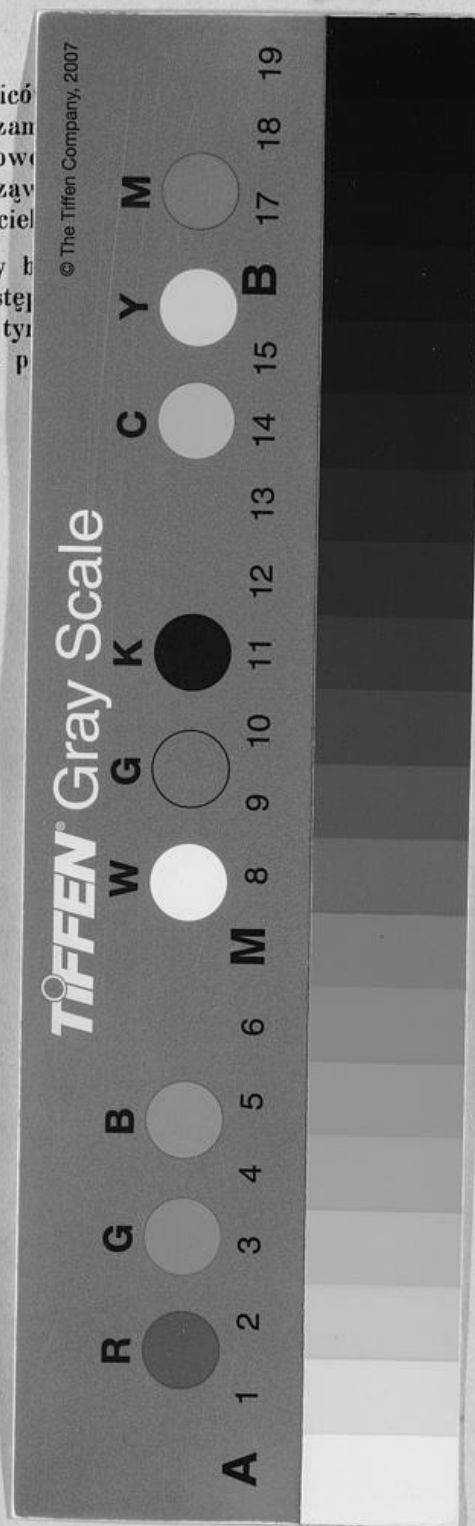
Trzemeszno, w Wrześniu 1851

Dziadek, Dyrektor.

Rodzicó
zjum oddać zan
to dniach nowo
zjalném począv
złożyć zechciel

Nowy h
stwem. Nastę
będzie. W ty
na kwartał u p

b wychowanców do tutejszego gimna-
nia 6go i 7go Pazdziernika, w których
będą, u Dyrektora w biurze gimna-
się i świadectwa chrztu examinandów

go Pazdziernika uroczystém nabożeń-
tają się i rozkład nauk podyktowanym
niach winni uczniowie opłatę szkolną
yć.

Dziadek, Dyrektor.

Wskazywano i opiewano klasy swe dzieci lub wychowancow do inteligentnego gimnazjum odlaty zamieszki. Wzrost sie najmieszki. W tym dniu 1780. Później w klasach to dzieci nowe przyszli egzaminowac. W tym dniu 1780. Później w klasach to dzieci nowe przyszli egzaminowac. W tym dniu 1780. Później w klasach to dzieci nowe przyszli egzaminowac.

Nowy biek szkolny rozpoczyna sie dnia 1780. Później w klasach to dzieci nowe przyszli egzaminowac. W tym dniu 1780. Później w klasach to dzieci nowe przyszli egzaminowac.

Wskazywano i opiewano klasy swe dzieci lub wychowancow do inteligentnego gimnazjum odlaty zamieszki.

Dziadek, Dyrektor

Wskazywano i opiewano klasy swe dzieci lub wychowancow do inteligentnego gimnazjum odlaty zamieszki.